

Täysistunto

Maanantai 1.7.2024 klo 12.03—13.21

Täysistunto alkoi klo 12.03. Täysistunto keskeytettiin klo 13.02. Täysistuntoa jatkettiin klo 13.15. Täysistunto päättyi klo 13.21.

Puhetta johti puhemies Jussi Halla-aho (12.03—13.02 ja 13.15—13.21).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 27/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 14/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 28.6.2024 pidetyssä täysistunnossa

Keskustelussa edustaja Hanna Räsänen on edustaja Mikko Savolan kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään. Keskustelussa edustaja Hanna Räsänen on edustaja Mikko Savolan kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaiset kaksi lausumaehdotusta. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotuksen hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 81; poissa 20 (äänestys 1).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 27/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Pöytäkirja PTK 74/2024 vp

Mietintö ”jaa”, Hanna Räsänen lausumaehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 81; poissa 20 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Räsänen lausumaehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 81; poissa 20 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle puolustusyhteistyöstä Suomen tasavallan hallituksen ja Amerikan yhdysvaltojen hallituksen välillä tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 58/2024 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 5/2024 vp

Pöytäkirjan liite Lausumaehdotukset 1.7.2024 Liite 3A

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Ensin päätetään ulkoasiainvaliokunnan mietinnön UaVM 5/2024 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä sopimuksesta ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksista.

Sopimus on hyväksyttävä perustuslain 94 §:n 2 momentin mukaisesti päätöksellä, jota on kannattanut vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä. Ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetty 1. lakiehdotus on käsiteltävä perustuslain 95 §:n 2 momentissa säädettyssä järjestyksessä sitä lepäämään jättämättä päätöksellä, jota on kannattanut vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä. Ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt 2.—11. lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Tulkki esitti asian käsittelyjärjestyksen ruotsiksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Siirrymme keskusteluun. Ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

Keskustelu

12.08 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa herra puhemies! Tämä itse asiassa on aika historiallinen hetki, mihin me olemme kokoontuneet. Kahden viikon aikana julkisuudessa on käyty paljon keskustelua rajalaista, joka on iso asia, jossa kyseessä on Suomen turvallisuus. Tämä asia, mikä meillä nyt on, Yhdysvaltojen kanssa tehtävä puolustusyhteistyösopimus, on historialliselta merkitykseltään huomattavasti mittavampi kuin konsanaan rajalaki — vaikka ymmärrän, että rajalaista on kiistaa — ja hieno historiallinen saavutus on se, että ulkoasiainvaliokunta kykeni pitkien neuvottelujen jälkeen löytämään yhteisymmärryksen tästä puolustusyhteistyösopimuksesta Yhdysvaltain kanssa.

Kollegat, tämä on käsitelty täysin eri tavalla kuin miten Ruotsissa asia käsiteltiin riksdagenissa, ja myöskin täysin erilainen tapa, miten se asia käsiteltiin Norjassa. Siellä oli useampi puolue, joka irrottautui hyväksymästä tätä sopimusjärjestelyä. Meillä onnistuttiin

Pöytäkirja PTK 74/2024 vp

Suomessa löytämään yhteisymmärrys, ja se on historiallista. [Tytti Tuppurainen: Kiitos puheenjohtajan!] Silloin kun on eksistenssiasioista kyse, tämä pieni maa hengittää yhteen. Meillä on tämä yhteinen selviytymistarina, josta me kannamme huolta kaikki yhdessä, ja se on historiallista ja arvokasta tässä tilanteessa.

Ex-presidentti Sauli Niinistö totesi, että tämä sopimus on itse asiassa operatiiviselta merkitykseltään suurempi kuin konsanaan Nato-sopimus. Siitä voidaan keskustella, mutta edustaja Lindén täällä ensimmäisessä keskustelussa, kun käytiin ensimmäinen käsittely läpi, rupesi kertaamaan Suomen historiaa ja lähti 1500-luvulta liikenteeseen ja totesi, että Suomi on sijainnut idän ja lännen välissä — välillä joukot ovat tulleet idästä, välillä lännestä, ja me olemme rajamaana kohdanneet tätä erityyppisesti. Presidentti Mauno Koivisto on ilmaissut tämän asian sillä tavalla, että Suomen historian synkimmät luvut ovat sitä, että Suomi on sidottu muiden sotiin mukaan, pahimmillaan etumaastoon. Tämä sopimus ei toista historiaa. Tämän sopimuksen ydin on, että tämä on puolustussopimus. Tämän sopimuksen tehtävänä, aivan samalla tavalla kuin oli Nato-jäsenyyden tehtävänä, on vahvistaa Suomen ja suomalaisten turvallisuutta, eikä sitä ole suunnattu ketään vastaan. Se on tässä tämän sopimuksen absoluuttinen ydin, ja siitä tässä on lähdetty liikkeelle, ja se on arvokasta, että näin on.

Tällä sopimuksella on periaatteessa kolme eri ulottuvuutta. Ne on hyvä tietää. Tämä oli myöskin keskustelu, jota käytiin Ruotsin valtiopäivien edustajien kanssa, kun tätä on yhdessä nimittäin viilattu ja näitä asioita on yhdessä Pohjoismaiden kanssa käyty lävitse. Nimittäin Pohjoismailla on yhteinen DCA-sopimusmalli. Yhdysvalloillahan on näitä sopimusjärjestelyjä 24 maan kanssa, niitä on vuosikymmenten varrella tehty. Nyt tämä pohjoismainen sopimuspaketti on yhteinen, ja sitä on vähän viilattu yhdessä. Se, miten Ruotsissa jouduttiin myöskin tekemään ne keskeiset kirjaukset, niin kuin mekin olemme tehneet, niin tässä on kolme osaa: Osa yksi on itse sopimus, joka on solmittu joulukuussa Suomessa. Osa kaksi on se hallituksen tekemä esitys eduskunnalle ja myöskin riksdagenille, joka kirjasi ylös sen, miten sitä sopimusta tulkitaan artikla artiklalta. Sen takia se hallituksen esitys on erittäin painava osa tätä koko sopimustekstiä. Ja kolmas osa tätä sopimusta on tietenkin se, miten me täällä eduskunnassa tämän nyt ratifioimme, millä ehdoilla, mitkä ovat ne reunaehdot tässä asiassa. Sen takia, kun tätä sopimusta käytäntöön pannaan, joudutaan itse asiassa peilaamaan näihin kolmeen asiakirjaan nähden, ja siitä tulee se varsinaisen sisältö.

Tämä DCA-sopimuksen keskeinen ulottuvuus on suomalaisten kannalta se, mitä me olemme tässä valiokunnan mietinnössä painokkaasti tuoneet esille: tämä on yhteispohjoismainen. Itse asiassa me teemme tässä nyt puolustusyhteistyösopimuksesta Yhdysvaltojen kanssa yhteispohjoismaisen järjestelyn. Se vastaa myöskin sitä linjausta, jota Suomi on Naton jäsenenä tehnyt: me olemme Pohjoismaa Naton kokonaisuudessa, mukaan lukien puolustus suunnittelussa, jota Nato harjoittaa. Tämäkin on hyvä tunnistaa, että Suomi nimenomaan profiloituu tällä sensitiivisimmällä eksistenssikohdallaan Pohjoismaaksi, ja tämä näkyy myöskin puolustus suunnittelussa ja näkyy myöskin siinä bilateraalissa järjestelyssä, joka Naton kanssa on tehty.

Arvoisa puhemies! Minä ottaisin tähän nyt kaksi sellaista kohtaa, jotka ovat tässä neuvotteluprosessissa meillä olleet isoimmiten esillä ja joita pitkään käytiin läpi... [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Pöytäkirja PTK 74/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Puheenjohtaja Kiljunen. — Pyytäisin käymään muut keskustelut jossain muualla kuin täällä salissa. Nyt puheenvuoro on ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Kiljusella. — Olkaa hyvä.

Kiitokset. — Tässä pohjoismaisessa sopimuskehikossa, mitä tässä nyt on rakennettu, on yksi olennainen piirre, kun sitä verrataan muihin DCA-sopimuksiin, vastaaviin puolustusyhteistyösopimuksiin, joita Yhdysvalloilla on: tässä on ydinasekielto. Missään muualla ei näitä järjestelyjä ole tehty. Tämä oli iso kysymys, jota on taustalla, voin sanoa, melkein vuoden ajan neuvoteltu Pohjoismaiden pääkaupunkien kanssa. Me olemme olleet tiiviissä yhteistyössä, kun tätä on rakennettu, että tämä ydinasekielto tällä alueella — maahantuonti, kauttakulku sekä ydinaseiden ja -räjähteiden pitäminen täällä Pohjolassa — on vahvistettu tällä sopimuskokonaisuudella. Tavallaan Pohjolasta on tullut tällä sopimusjärjestelyllä ydinaseeton alue Naton puitteissa. Se vastaa itse asiassa täydellisesti myöskin Naton tapaa lähestyä. Natollahan ei ole olemassa omaa ydinasepolitiikkaansa, vaan on 32 maan oma erillinen kantansa ja asennoitumisensa ydinaseisiin, ja tässä on nyt pohjoismainen tapa lähestyä näihin. Liettualla ja Espanjalla on perustuslakeihin sidotut velvoitteet ydinaseettomuudesta, ja muun muassa Saksa ja Norja ovat osallistuneet ydinasekieltosopimuksen tarkkailijakokouksiin, niin kuin Suomikin on osapuolikokouksiin osallistunut aikaisemmin — nyt ei, mutta on osallistunut.

Eri mailla on eri asennoituminen. Viidessä maassa on ydinaseita sijoitettunakin, ja kolme maata omaa ydinaseita. Nehän ovat kansallisessa päätöksenteossa myöskin Naton piirissä; SACEUR eli Euroopan joukkojen komentaja ei tee minkäänlaisia ratkaisuja koskaan, tulevaisuudessakaan, ydinaseista. Ne ovat täysin kansallisessa päätöksenteossa. Tämä on hyvä pitää tässä kokonaisuudessa mielessä, että tässä suhteessa tämä pohjoismainen lähestymistapa kansallisilla ratkaisuilla on tärkeä, ja siihen kannattaa kiinnittää huomiota. Nämähän on kirjattu nyt tähän meidän mietintöömme hyvin selkeästi. Norjalla ja Tanskalla se on itse asiassa sopimustekstissä, Suomella ja Ruotsilla on tehty viittaukset kansalliseen lainsäädäntöön, niin kuin me Suomessa teimme, ja Ruotsissa kanta on selkeä sekä hallituksen esityksessä että riksdagenin päätöksessä: Ruotsi noudattaa samaa linjaa kuin muut Pohjoismaat, Ruotsissa ei ole ydinaseita. Tämä on iso, iso juttu.

Toinen iso juttu... — Puheenjohtaja, onko tässä seitsemän minuuttia vai viisi? — Seitsemän minuuttia on annettu ymmärtää, joo. Katsoin vielä kelloa, että riittää aika. — Otan nopeasti tämän toisen asian, missä oli pitkä, pitkä neuvottelukuvio myöskin, ja saatiin onnistuneesti. Tähän DCA-sopimukseen tuli useisiin kohtiin huomio siitä, että kun sitä pannaan täytäntöön, niin ei ainoastaan turvata tiedonsaantioikeutta eduskunnalle, vaan myöskin eduskunnan vaikutusvalta mahdollistetaan silloin, kun tehdään merkittäviä toimenpiteitä muun muassa näiden isompien tilojen ja alueiden luovuttamisesta Yhdysvaltojen käyttöön — osittain niitä luovutetaan myöskin ihan yksinomaiseen käyttöön, pääsääntöisesti tietenkin yhteiskäyttöön — tai jos tulee esimerkiksi ratkaisuja siihen, että tulisi pysyvämpiä joukkoja Suomeen, niin eduskunta on pidettävä siinä mukana esimerkiksi selon-teon merkeissä. Eli eduskunnalla on koko ajan vaikutusvalta. Nämä olivat isoja asioita, jotka tähän on saatu.

Arvoisa puhemies! Uskallan esittää eduskunnalle hyväksyttäväksi yksimielistä ulkoasiainvaliokunnan esitystä tästä sopimuksesta. [Oikealta: Näin toimitaan!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 74/2024 vp

12.17 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Yleensä ei ole hyvä ajatus antaa vieraan valtion sotilaiden ja aseiden asettua olemaan. Jos näin tehdään, ei yleensä ole viisasta antaa näille vapaata oikeutta toimia maassa sen kummemmin toimistaan ilmoittelematta. Jos näin kuitenkin tehdään, ei ainakaan ole hyvä olla kirjaamatta sopimukseen selkeitä rajoitteita sille, millaista aseistusta — mukaan luettuna ydinaseet — maahan saa tuoda. Sopimuksessa Suomi luovuttaa merkittävässä määrin suvereniteettiaan toiselle valtiolle, jopa siinä määrin, että vieraalla valtiolla ei ole oikeudellista velvoitetta noudattaa Suomessa Suomen lakeja. Sopimus ei takaa vastaavia oikeuksia Suomelle suhteessa Yhdysvaltoihin. Sopimus ei ole Nato-jäsenyydestä seuraava välttämättömyys. Organisaation historia tuntee useita esimerkkejä, joissa yhteistyötä on tehty menestyksekkäästi ilman vastaavaa järjestelyä.

Arvoisa puhemies! Jos nyt jokin maa kuitenkin päättää ehdoin tahdoin ja yksipuolisesti rajata suvereniteettiaan, ei sen ainakaan pitäisi tehdä sitä omien kansalaistensa oikeusturvan kustannuksella. Näinhän tässä nyt ollaan tekemässä: jatkossa Suomessa rikoksen uhriksi joutuneella suomalaisella ei olisi välttämättä mahdollisuutta saada asiaansa käsiteltyksi Suomessa ja suomalaisessa oikeuslaitoksessa, mikäli rikoksesta epäilty olisi Yhdysvaltain joukkojen jäsen — näin myös silloin, kun rikos on tehty vapaa-ajalla eikä mitenkään liity maiden sotilasyhteistyöhön, mikäli Yhdysvallat katsoisi joukkojensa jäsenen olleen yhtä kaikki virallisessa tehtävässä. Lisäksi on tietysti kysymys kuolemanrangaistuksesta: Sopimuksen myötä Suomessa tehdystä rikoksesta epäilty voidaan jälleen tuomita kuolemaan. Suomea sitova kuolemanrangaistuksen kieltäminen on esitöissä kuitattu sillä, että tällaisessa tapauksessa suomalaiset viranomaiset eivät auta prosessissa, mikäli on syytä epäillä, että lopputuloksena henkilö voidaan tuomita kuolemaan. Käytännössä tällainen kärsienpesu ei ole mahdollista, sillä tekijä ja rikos määrittyvät usein vasta tutkinnan aikana.

Vaikka siis perustuslakivaliokunnan jäsenenä katsoinkin, että oikeudellisesti sopimus on hyväksyttävissä, poliittisesti ja eettisesti en voi sitä kannattaa.

Arvoisa puhemies! Ehdotan, että lakiehdotukset hylätään ja että sopimusta ei hyväksytä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

12.20 Minja Koskela vas: Arvoisa puhemies! Pidin aiemmin DCA-sopimuksesta puheenvuoron, jossa totesin kannattavani ulkoasiainvaliokunnan mietinnön hyväksymistä mutta jossa tein lisäksi kriittisiä huomioita koskien sekä valiokuntakäsittelyä että sopimuksen sisältöä. On toki niin, että itse sopimustekstiin emme enää voi vaikuttaa, mutta silti ja ennen kaikkea siksi mietintötekstin lopullinen sisältö onkin erittäin merkityksellinen.

Viime viikon puheenvuorossani nostin esiin muun muassa kuolemanrangaistuksen estämiseen liittyvät velvollisuudet, tuomiovallasta luopumisen merkityksellisyyden suhteessa Suomen suvereniteettiin, tuomiovallasta luopumisen perumisen pyytämiseen liittyvän problematiikan esimerkiksi virallisen tehtävän määrittelyvallan osalta sekä kansallisen lainsäädännön seuraamisen merkityksen.

Arvoisa puhemies! Muun muassa näistä lähtökohdista käsin esitän seuraavia kolmea lausumaehdotusta:

”1. Eduskunta edellyttää, että Suomi pitää voimassa ydinräjähteiden maahantuonnin, hallussapidon ja käytön kieltävän ydinenergialain ja rikoslain sääntelyn sekä varmistaa, ettei Suomeen tuoda tai Suomen alueen kautta kuljeteta ydinaseita.

Pöytäkirja PTK 74/2024 vp

2. Eduskunta edellyttää, että Suomi hyödyntää aktiivisesti oikeuttaan perua tuomiovalasta luopumisen ja muita käytettävissä olevia keinoja rikoksen uhrien ja rikoksesta epäiltyjen oikeuksien turvaamiseksi ja tuomiovallan käyttämiseksi suomalaisessa tuomioistuinmessä.

3. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa sopimuksen ja voimaansaattamislain soveltamiskäytäntöä ja raportoi eduskunnalle säännöllisesti sen arvioimiseksi, onko kansallisessa lainsäädännössä tarkistamistarpeita rikosasian asianosaisten oikeuksien ja rikosvastuun toteutumisen turvaamiseksi, eduskunnan tiedonsaanti- ja vaikutusmahdollisuuksien varmistamiseksi tai muilta osin.”

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

12.22 **Timo Furuholm vas:** Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Koskelan tekemiä lausumaehdotuksia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

12.22 **Sofia Vikman kok:** Arvoisa puheenjohtaja! On Suomen kannalta aivan erinomaisen tärkeä asia, että ulkoasiainvaliokunta puoltaa yksimielisesti Yhdysvaltojen kanssa tehdyn puolustusyhteistyö- eli DCA-sopimuksen hyväksymistä. Tärkeintä sopimuksessa on Suomen turvallisuuden ja puolustuksen vahvistaminen. Sopimus täydentää Suomen Nato-jäsenyyttä, ja kahdenvälisen yhteistyön tiivistäminen Yhdysvaltojen kanssa edistää osaltaan myös Naton pelotetta ja puolustusta.

Arvoisa puhemies! Sopimuksessa ei ole ydinasekieltoa toisin kuin valiokunnan puheenjohtaja väitti, vaan Suomen suhtautumisesta ydinaseisiin päätetään jatkossakin ydinenergiain ja oman kansallisen lainsäädäntömme ja siitä päättämisen myötä, eli asiasta päättäminen säilyy meidän omissa käsissä ja kansallisessa päätösvallassa jatkossakin, ja hyvä niin. Lähtökohta on, että Yhdysvallat kunnioittaa Suomen lainsäädäntöä, ja tältä osin tilanne on siis selkeä ja hyvä.

Laajemman ulko- ja turvallisuuspoliittisen merkityksen rinnalla sopimus vahvistaa Suomen puolustuskykyä mahdollistamalla Yhdysvaltojen läsnäolon, harjoittelun ja puolustusmateriaalin varastoinnin sekä Suomen ja Yhdysvaltojen yhteistoiminnan kaikissa tilanteissa. Tämä kaikki tehdään siksi, että haluamme vahvistaa Suomen turvallisuutta ja turvata sen, että saamme jatkossakin elää rauhassa ja emme aseellisiin konflikteihin joudu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

12.24 **Mikko Savola kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tässä keskustelussa on nyt syytä muistaa, minkä takia tämä sopimus on haluttu tehdä. Se on ensinnäkin edellisen hallituksen aikana liikkeelle laitettu hanke Yhdysvaltain kanssa. Silloin myös vasemmistoliitto oli hallituksessa, kun tämä liikkeelle laitettiin. Silloin tasavallan presidentti Sauli Niinistö ja presidentti Biden antoivat lähtösäyksen, ja taisi kollega Antti Kaikkonenkin olla silloin puolustusministerinä sitä käyntiin laittamassa samoissa neuvotteluissa. Joka tapauksessa tuo sopimus on tehty siksi, että me haluamme meidän turvallisuutemme taata. Me haluamme, että meidän turvallisuus on niin vahva kuin pystytään osana Nato-jäsenyyttä tekemään, ja tämä DCA-sopimus eli Yhdysvaltain kanssa tehtävä kahdenvälinen puolustusyh-

Pöytäkirja PTK 74/2024 vp

teistyösopimus on sitä vahvinta, mitä voimme kansainvälisesti sopia. Tämä sopimus on samansuuntainen kuin mitä muilla Pohjoismailla on — esimerkiksi Ruotsilla, Norjalla ja Tanskalla. Pohjoismaiden lisäksi lukuisat muut maat ovat tehneet tällaisia DCA-sopimuksia eli Yhdysvaltain kanssa olevia kahdenvälisiä sopimuksia.

Eduskunnan tiedonsaantioikeus on tässä ulkoasiainvaliokunnan yksimielisessä mietinnössä varmistettu, samoitteva vaikutusmahdollisuudet. Tästä me keskustelimme valiokunnassa hyvinkin pitkään. Mitä tulee suvereniteettiin, niin minä ainakin itse näen sen niin, että Yhdysvallat kunnioittaa Suomen itsemääräämisoikeutta. Sitä tässä sopimuksessa ja tässä valiokuntatyössäkin on käsitelty hyvin vahvasti ja voimakkaasti. Siellä on lainsäädäntöön olevat pykälät, missä tapauksessa noudatetaan minkäkin maan lainsäädäntöä, konsultaatiovelvoite on olemassa, ja Suomella on perälautaa päästä näihin myöskin väliin, mikäli haluamme tietyt kysymykset myös meidän omassa tuomioistuimessamme käsitellä. Tässä sopimuksessa käsitellään varastointia, harjoittelua ja sitä, kuinka ja mihinkä tukeutuen Yhdysvaltain joukot voivat Suomessa olla, [Puhemies koputtaa] mutta kaikki tämä tapahtuu Suomen lähtökohdista, siitä, että me tämän sopimuksen haluamme ja haluamme meidän omaa turvallisuuttamme vahvistaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

12.26 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Savola käytti todella hyvän puheenvuoron. Oli arvokasta, että ulkoasiainvaliokunta teki yksimielisen mietinnön tästä asiasta. On arvokasta, että Suomen puolustusasioissa olemme lähestulkoon yksituumaisia, toki suomalainen päätöksenteko ja sananvapaus huomioiden.

Tällainen puolustus sopimus Yhdysvaltojen kanssa ei ole mitenkään harvinaisen. Näitä on 11 muussakin maassa, ja se on Suomen etu, että sekä joukot että materiaalit voivat valmiiksi tehdyillä sopimuksilla sijaita tarpeen tullen täällä ja niitä saadaan helposti sitten liikutettua tarpeen tullen. Tämä on ikään kuin tiedoksi myös niille maille, joilla olisi vihamielisiä ajatuksia Suomea kohtaan.

Kansalaisia ovat keskusteluttaneet aika paljon ydinaseet, ja mielestäni oli tärkeää, että meidän mietintömme käsitteli tätä asiaa aika syvällisesti ja mietinnössäkin nyt sitten kerrotaan se tosiasia, että Suomen ydinaseista päättää Suomen ydinenergialaki ja Yhdysvallat kunnioittaa Suomen itsemääräämisoikeutta, joten kansalaisille ei tarvitse tulla sellaisia pelkotiloja, että tässä ydinaseet tuosta vain marssisivat Suomeen.

Ylipäättään tässä on hyvä myöskin se kolmiportainen järjestelmä, että pienistä risauksista ei tarvitse turhaan vaivata ylempiä tahoja, mutta mitä korkeammalle mennään, niin sitä kovemmalla tasolla päätöksenteko on aina, niin että sitten UTVAssa ja myös eduskunnassa ollaan tietoisia viimekätisesti isoimmista päätöksistä, mitä tämä voi tuoda mukanaan.

Kaiken kaikkiaan Suomen turvallisuuden ja puolustuksen kannalta hyvä sopimus, ja kiitän valiokunnan puheenjohtajaa hyvästä työstä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

12.29 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä DCA-sopimuksesta on tosiaan kyse Suomen ja Yhdysvaltojen puolustusyhteistyötä koskevasta sopimuksesta. Itsekin esitän valiokunnalle kiitokset yksimielisestä mietinnöstä. Näiden kansallisesti tärkeiden sopimusten ja asioiden äärellä on erityisen tärkeää, että etsitään yh-

Pöytäkirja PTK 74/2024 vp

tenäisyyttä ja yksimielisyyttä. Samanlaista yhtenäisyyttä kuin esimerkiksi viime kaudella Nato-prosessin äärellä toivoisin myös nyt, kun eduskunnassa käsitellään näitä erilaisia kansalliseen turvallisuuteen ja muun muassa rajoihin liittyviä kysymyksiä.

Arvoisa puhemies! Jonkin verran kansalaisilta on tullut kysymyksiä tästä sopimuksesta, ja on hienoa, että ihmiset haluavat tietoa ja tarkastelevat asioita kriittisestikin. On tärkeää kertoa, mistä tässä on kysymys, ja tiedottaa ylipäättäänkin ihmisille, kun tämäntyppisiä asioita joudumme eduskunnassa käsittelemään tänä aikana poikkeuksellisenkin paljon.

Ulkoasiainvaliokunta tässä yksimielisessä mietinnössään toteaa, että tärkeintä tässä sopimuksessa on Suomen turvallisuuden ja puolustuksen vahvistaminen. On tosiaan huomattava, että Yhdysvalloilla on samantapainen sopimus 11 muun Nato-maan kanssa, eikä Suomi ole mikään kummajainen tämän sopimuksen hyväksymisessä, vaan kuten ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja kertoi, liitymme tässä vahvemmin pohjoismaiseen puolustusyhteistyöhön, mikä on hyvä ja tärkeä asia.

Ulkoasiainvaliokunta korostaa hallituksen tavoin sitä, että sopimus perustuu Suomen suvereniteetin eli, voisi sanoa, itsenäisyyden ja riippumattomuuden velvoitteiden kunnioittamiseen ja myöskin meidän lainsäädännön ja kansainvälisoikeudellisten velvoitteiden kunnioittamiseen.

Arvoisa puhemies! Ajattelen, että päämäärämme ja tavoitteemme tulee olla mahdollisimman vakaa, turvallinen ja itsenäinen isänmaa, ja tästä näkökulmasta nämä asiat pitää käsitellä, ei oman tai puolueen edun vaan isänmaan edun näkökulmasta, koska asiahan on niin, että kun isänmaa pärjää, me kaikki pärjäämme. Siksi kannatan tämän sopimuksen hyväksymistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

12.31 Jussi Saramo vas: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Täällä aiemmassa keskustelussa keskusteltiin pelotteesta ja pidäkkeestä, ja jos nyt unohdetaan mietintöjen retoriikka ja katsotaan, mitä ne sanat sisältävät: Kun tiedetään, että tämä sopimus on kehikko, joka mahdollistaa Suomen niin halutessa hyvin paljon tai sitten Suomen niin halutessa myös hyvin rajatusti asioita, niin minusta on hyvä ajatella näiden kahden käsitteen kautta. Meillähän on jo hyvin vahva pidäke Suomessa — tänne ei kannata hyökätä, meillä on vahvat asevoimat — ja mikäli nyt tämä sopimus tuo tänne esimerkiksi tavanomaisten aseiden varastoja ja mahdollistaa avun nopean vastaanottamisen, niin silloinhan me lisätään sitä pidäkettä, niin että entistä enemmän Suomi on turvassa. Sitten toisaalta huonoimmillaan tätä sopimusta voitaisiin käyttää tämän pelotteen rakentamiseen, jolloin tuotaisiin jännitteet muualta maailmasta meidän rajoille ja meidän maaperälle ja jos me mahdollistettaisiin laajat alueet, joihin Suomella ei ole näkymää ja me ei tiedetä, mitä siellä tapahtuu. Me tiedetään, että Yhdysvallat ja muut suurvallat katsovat näitä asioita omasta näkökulmastaan ja ovat esimerkiksi omille eurooppalaisille lähimmille liittolaisilleen aiemminkin jättäneet esimerkiksi kertomatta laittomista vankilennoista. He katsovat asiaa omasta näkökulmastaan, ja meidän tehtävämme on katsoa tätä nimenomaan Suomen näkökulmasta, ja silloinhan me olemme parhaassa tilanteessa, kun nämä näkökulmat yhtyvät ja me lisätään sekä omaa turvallisuuttamme että koko Euroopan että globaalia turvallisuutta.

Huonoimmillaan tosiaan tämä sopimus myös mahdollistaisi tämän pelotteen rakentamisen, mutta kyllä me tiedetään, että tämä Naton pelote viime kädessä ydinaseiden kautta on olemassa, vaikka Suomen maaperää ja Suomen ilmatilaa ei sen pelotteen rakentamiseen

Pöytäkirja PTK 74/2024 vp

käytettäisi. Me emme halua, että sotien mahdollisesti eskaloituessa Suomesta tulee se ensisijainen taistelutanner ja ensi-iskujen kohde. Me haluamme jatkossakin olla vähentämässä ja purkamassa jännitteitä sekä tukemassa kumppanien suvereniteettia ja omaa suvereniteettiamme ja sitä, että kaikilla on oikeus puolustaa itseään.

On todella tärkeää, että tämä mietintö alleviivaa ydinasekieltoa, aivan kuten Nato-päätös teki. Tämä liittyy nyt siihen, että turvallisuuspoliittisessa keskustelussa alettiin Suomessa toistaa tällaista hokemaa, että me olemme liittyneet Natoon ilman ennakkoehtoja. Totta kai joka ikinen maa on liittynyt Natoon ilman ennakkoehtoja — Nato-sopimus ei tunne mitään ennakkoehtoja — mutta samoin kuin kaikki muut Pohjoismaat ovat päättäneet, että heidän alueelleen ei tule ydinaseita, niin meidänkin pitää jatkossakin tehdä.

Kiitän valiokuntaa. Tärkeintä on, että mikäli jatkossa tämän sopimuksen tulkintaa halutaan muuttaa, halutaan laajentaa alueita tai halutaan päästää pysyviä joukkoja, silloin eduskunnalla on siitä päätösvalta ja että nyt ei olla luovuttamassa suvereniteettia kansan valitsemilta edustajilta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Haavisto, olkaa hyvä.

12.34 Pekka Haavisto vihr: Arvoisa puhemies! Omalta osaltani haluan myöskin ensin yhtyä näihin kiitoksiin ulkoasiainvaliokunnalle ja sen puheenjohtajalle asian hyvästä käsittelystä. Toivottavasti tämä yksimielisyys kestää vielä tämänkin päivän keskustelun ja vähän sen ylikin.

Oli mahdollisuus Marinin hallituksen ulkoministerinä olla käynnistämässä tätä neuvotteluprosessia, ja tiedän, että kaikilla mailla, kaikilla Pohjoismailla, on ollut omia painotuksiaan näissä neuvotteluissa, ja mielestäni neuvottelijat ovat myöskin tehneet tässä varsin hyvää työtä. On tärkeää, että Naton keskeisen jäsenmaan Yhdysvaltojen kanssa syntyy tällainen kahdenvälinen sopimus, koska voidaan kuvitella tilanteita, joissa juuri tämä tarvikkeiden ja aseiden varastointi ja yhteinen harjoittelu nopeuttavat sitten avun saamista kriisitilanteessa.

Kuten täällä on todettu, tämä sopimushan antaa puitteet, mutta se käytäntö luo sitten sisällön, ja siksi tarvitaan jatkuvaa eduskunnan tiedonsaantia tämän sopimuksen toteuttamisesta ja myöskin tarvittaessa eduskunnan päätöksentekoa sitten tähän liittyvistä asioista.

Myöskin muut valiokunnat, kuten lakivaliokunta, ovat tehneet arvokasta työtä käydessään läpi tämän sopimuksen yksityiskohtia, muun muassa tätä tuomiovaltakysymystä, johon täällä on puututtu, eli sitä, miten Suomen kansalaisten oikeusturva hoidetaan kaikissa tilanteissa, silloinkin kun sitten Yhdysvaltain kansalainen täällä syyllistyisi johonkin rikokseen, miten Suomen kansalaisen oikeusturva siinä tapauksessa hoidetaan.

Täällä on puhuttu tästä ydinräjähdekysymyksestä. Mielestäni mietintö ja itse sopimus ovat hyvin ongelmattomia suhteessa Suomen ydinenergialakiin. Itse päätämme omasta ydinenergialainsäädännöstämme, ja olemme päättäneet, että ydinräjähteitä ei Suomen maaperälle tuoda, ja tämä päätös jää tietysti voimaan. On perusteltua, että kansalaiset kysyvät tätä ja ovat huolissaanakin tästä ydinasekysymyksestä, samoin kuin tästä tuomiovaltakysymyksestä. Luin noita edustaja Minja Koskelan ponsia, ja mielestäni niissä vain alleviivataan juuri niitä samoja asioita, joita valiokunnat ovat jo tässä yhteydessä käsitelleet hyvin perusteellisesti.

Aivan viimeisenä asiana, puhemies: Meillä aina kysytään, onko sopimuksissa irtisanomispöytäkirja, ja silloin kun tätä neuvottelua lähdettiin tekemään, itse pidin tärkeänä, että kun

Pöytäkirja PTK 74/2024 vp

tehdään vaikkapa Yhdysvaltojenkin kanssa sopimus, siellä täytyy olla selkeä määritelmä sille, miten se irtisanotaan, ja sellainenkin tässä sopimuksessa on. Jos maailma jonain päivänä niin paljon muuttuisi, että ei pidettäisi enää toivottavana tällaista sopimusta, niin näistä sopimuksista pääsee myöskin eroon. — Kiitos. [Eduskunnasta: Kyllä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

12.37 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Minulla on muutama tarkentava huomio kuunneltuani tätä keskustelua:

Pyydän tarkkuutta siihen, mitä ainakin yritin sanoa, kun puhuttiin tästä ydinaserajoitteesta tai ydinaselähestymistavasta, joka Suomella on. Minä en missään vaiheessa ole voinut ilmaista niin, että tässä sopimuksessa olisi samantyyppinen ydinaseiden ja ydinräjähteiden kieltäminen kuin on Norjalla ja Tanskalla itse sopimuksessa. Sekä Ruotsissa että Suomessa nämä ydinaseita koskevat tulkinnot on rakennettu niihin hallituksen esityksiin, eli ne tulkinnot ovat sekä siinä hallituksen esityksessä että myöskin itse eduskunnan ratifiointiasiakirjassa, jonka me olemme täällä hyväksymässä. Aivan niin kuin edustaja Kalmari täällä taidokkaasti ja hienolla tavalla sen muotoili, siinä on lähtökohtana se, että me kunnioitetaan — Yhdysvallat kunnioittaa tällä sopimuksella niin kuin Suomikin kunnioittaa suhteessa Yhdysvaltoihin — kansallista suvereniteettia, lainsäädäntöä, mikä on olemassa, ja kansainvälisiä sopimuksia. Tämähän on se ydin siellä. Ja me olemme useampaan kertaan jo todenneet, että Suomessa on voimassa ydinenergialaki, jonka 4 § kieltää ydinräjähteiden olemassaolon täällä, kieltää niiden maahantuonnin ja kauttakulun. Se on voimassa oleva laki, ja silloin, jos sitä sitten lähdetään muuttamaan, siihen vaaditaan eduskunnan mukanaolo, niin kuin tässä lähtökohtaisesti tämä asia on pohdittu, mutta se on tavallaan tämän sopimuskehikon osa sillä tavalla, että kaikissa Pohjoismaissa on tämä yhteinen lähestymistapa, että ydinaseita ei ole. Tämä tästä asiasta.

Sitten huomio tästä pelotteesta, mihin useampikin edustaja on näköjään myöskin viitanut: Natollahan on lähtökohta, huippukokouksenkin perusteena on suomeksi sanottuna ”pelote ja puolustus”. No nyt tämä on vähän semmoinen hankala sana. Tämä käännös ehkä on vähän ongelmallinen: ”deterrence and defence” ovat ne termit, joita Nato käyttää omastakin lähestymistavastaan, ja ”deterrence” on itse asiassa ’pidäke’, kun se tarkasti käännetään. Se ei ole ’pelote’. Näillä on aika iso merkityssisältö, koska pelotehan on uhkatekijä. Se on aina uhkatekijä, ja pidäke ei ole uhka. Linnan muuri on pidäke, ydinohjus on pelote, ja näillä on aika iso ero — näillä on aika iso ero silloin, kun me katsomme. Tämä sopimus on puolustus sopimus. Tämä on puolustus sopimus, ja se ei perustu pelotteeseen, kuten sanottu. Sillä turvataan suomalaisten turvallisuus, eikä se suuntaudu ketään vastaan. Eli tässä ovat ihan olennaisia nämä muotoilut, mitä tässä nyt joudutaan käyttämään.

Sitten näihin vasemmistoliiton lausumiin — glurps. Minä luin nämä tosi huolella, ja aivan niin kuin edustaja Haavisto tässä erinomaisesti sanoi, nämähän ovat niitä isoja asioita, joista me nimenomaan neuvottelimme ja jotka saimme tähän meidän ulkoasiainvaliokunnan mietintöön sisään rakennetuksi.

Kun on kysymys siitä, että tämä ydinasehomma — tässä minä jo kerroin, ja käytin tämmöistä termiä kuin ”ydinaselähestymistapa” — on selkeästi meillä tekstitetty sinne jo, niin en ymmärrä, minkä takia eduskunnan pitäisi antaa vielä lausuma siitä, ikään kuin se epäilisi sitä, miten me olemme ulkoasiainvaliokunnassa yhdessä tästä sopineet.

Pöytäkirja PTK 74/2024 vp

Toisaalta tämä kakkoskohta, että Suomi hyödyntää aktiivisesti oikeuttaan perua tuomiosta luopumisen: Kai se lähtökohta on, ettei tarvitsisi millään tavalla hyödyntää perumista, koska tämän järjestelmän pitäisi toimia, ja ei ainakaan tarvitse rohkaista siihen, että pitäisi aktiivinen olla siinä perumisessa, koska jos sitä ei tämän sopimuksen puitteissa tehdä, niin meillä on oikeus perua. Meillä on oikeus tarkastella asiaa uudelleen mukaan lukien kuolemanrangaistus mitä olennaisimmassa mielessä. Ne on kaikki laitettu tekstiin.

Ja viimeisenä on tietysti tämä tiedonsaanti- ja vaikutusmahdollisuuksien varmistaminen. Nämähän olivat isoja kysymyksiä, me valiokunnan jäsenet tiedämme. Me haluttiin nämä nimenomaan kirjauttaa ylös, ja jos nyt vasemmistoliitto ikään kuin — tai jotkut vasemmistoliiton edustajat, nyt en puhu vasemmistoliitosta kokonaisuudessaan, koska me olemme tavallaan nähneet jo, miten ulkoasiainvaliokunnassa me oltiin yhtä mieltä — tässä nyt tavallaan haluaa tehdä lausumaa tekstin päälle, joka meillä on ja jossa vasemmistoliitto itse oli hyvin aktiivinen tässä kolmannessa kohdassa, niin ovatko jotkut vasemmistoliittolaiset sitten tässä kohdassa itseään vastaan? Eivät ole, koska me olemme kaikki samaa mieltä näistä kaikista asioista, koska ne ovat jo siinä ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä.

Vähän tuntuvat tarpeettomilta nämä lausumaehdotukset, ja ei ole oikein edellytyksiä lähteä nyt, kun me emme ole neuvotelleet laajemmin näistä tarkoista kirjaimista, tekemään neuvotteluja tästä, koska ne on sisällytetty jo tähän ulkoasiainvaliokunnan mietintöön. Eli vähän tarpeettomat lausumaehdotukset.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

12.42 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa herra puhemies! Suomi on Venäjän bruttaalin laajamittaisen hyökkäyssodan aloittamisen jälkeen tehnyt historiallisia ratkaisuja oman turvallisuutensa vahvistamiseksi. Mielestäni voimme käyttää sanaa ”historiallinen” lankeamatta millään tavoin ylisanoihin, kun perustelemme Nato-sopimuksen merkittävyyttä tai tämän Yhdysvaltojen kanssa solmittavan kahdenvälisen puolustus sopimuksen merkittävyyttä. Me olemme kansakuntana todenneet, että maantieteelle emme mitään voi. Naapuri on osoittanut todelliset kasvonsa. Pieni maa ei yksin selviä. Me tarvitsemme liittolaisia, me tarvitsemme kahdenvälisiä kumppanuuksia. Siksi tämä DCA-sopimus, kahdenvälinen puolustus sopimus Yhdysvaltojen kanssa, on meille tärkeä. Se vahvistaa meidän turvallisuutta ja myöskin omalta osaltaan täydentää ja ikään kuin käytännöllisellä tavalla toimeenpanee myöskin meidän liittolaissuhdetta Yhdysvaltoihin ja siten meidän Nato-liittolaisuutta ja Nato-sopimusta. Tämä siis käytännössä mahdollistaa Yhdysvaltojen joukkojen maahantulon, harjoittelun ja puolustus materiaalin säilyttämisen Suomessa kitkatta, ja tämän varmuuden me tarvitsemme sen pahimmankin varalta. Ja on turvallista ajatella, että tämä luo myös edellytyksiä pohjoismaiselle yhteistyölle myös tässä uudessa liittolaissuhteessa, koska muillakin Pohjoismailla on vastaava kahdenvälinen puolustus sopimus Yhdysvaltojen kanssa. Eli tällä sopimuksella Suomi vahvistaa omia edellytyksiään puolustaa itseään yhteistyössä niin Natossa kuin pohjoismaisittain.

On sanomattakin selvää, että kun tällaista sopimusta tehdään, niin tässä meillä on ollut sanamme tämän sopimuksen neuvottelussa. Tämä sopimus kunnioittaa täysin Suomen suvereniteettia, se kunnioittaa meidän lainsäädäntöämme ja meidän kaikkia kansainvälisiä velvollisuuksia. Näin sen on oltava, ja se on tässä hyvä ääneen sanoa, kun keskustelua on käyty ydinaseiden roolista tässä kokonaisuudessa. Tämä sopimus vahvistaa sen, mikä Suo-

Pöytäkirja PTK 74/2024 vp

men lainsäädännössä on. Suomen suvereniteettia kunnioitetaan, ja meillä on voimassa ydinenergialaki, joka kieltää ydinaseet Suomessa.

Kun nyt tältä pohjalta on kuultu vasemmistoliiton lausumaehdotukset, niin sanottakoon se, että tämä mietintö, jonka ulkoasiainvaliokunta tänne saliin on meille tuonut, oli yksimielinen juurikin näistä herkistä kysymyksistä, aivan kuten ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Kimmo Kiljunen tässä edellä todisti. Nämä seikat on valiokunnan kokouksessa huolellisesti läpikäyty, yhdessä punnittu ja todettu, että näissä vallitsee Suomelle tyypillinen konsensus — ulko- ja turvallisuuspoliittisissa kysymyksissä meillä vallitsee konsensus. Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä tukee tätä mietintöä. Se vastaa mielestämme niitä tarpeita, joita Suomella on, ja myös meidän ryhmästä esiin nousseet kysymykset on käsitelty tässä mietinnössä. Ei ole meidän ulko- ja turvallisuuspoliittiselle traditiolle tyyppillistä, että näillä kysymyksillä lähdetään profiloitumaan, etenkin tilanteessa, jossa konsensus on jo saavutettu. Sen vuoksi sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä puoltaa tätä mietintöä sellaisenaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

12.45 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Myös kokoomuksen eduskuntaryhmä puoltaa tätä mietintöä ja pitää sitä hyvin punnittuna.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee tähän aiempaan keskusteluun pidäkkeen ja pelotteen käsitteistä, niin siinä on tärkeää kuitenkin huomata, että nyt uudessa maailmantilanteessa me olemme Natoon liittymisemme myötä todenneet, että sen pidäkkeen ohella, jota aiemmin omalla itsenäisellä puolustuskäytöllämme ylläpidimme suhteessa Venäjän uhkaan, tarvitsemme jotakin lisää. Tämän totesimme laajalla yksituumaisuudella viimeistään siinä vaiheessa, kun päätimme liittyä Natoon ja Naton pelotteen piiriin. Eli tässä yhteydessä on varsin relevanttia puhua myös pelotteen käsitteestä, erottaa se, mitä tarkoitettiin pidäkkeellä ja mitä tarkoitetaan pelotteella.

Tässä hallituksen esityksessähän, joka käsittelyssämme on ja josta ulkoasiainvaliokunta on mietintönsä tehnyt, lukee, että kahdenvälisen yhteistyön tiivistäminen edistää osaltaan myös Naton pelotetta ja puolustusta. Lisäksi siinä todetaan, että samalla Nato-jäsenyys luo edellytyksiä kahdenvälisen puolustusyhteistyön syventämiseksi liittokunnan pelotteen ja puolustuksen tukena. Eli pelote on varsin relevantti käsite tässä asiayhteydessä. Tähän samaan käsitykseen on ulkoasiainvaliokunta myös yksimielisesti yhtynyt, koska ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä todetaan myös se pelotteen käsite, eli: ”Suomi liittyi puolustusliitto Naton jäseneksi 4.4.2023. Suomen Nato-jäsenyys luo edellytyksiä myös kahdenvälisen puolustusyhteistyön syventämiseksi liittokunnan pelotteen ja puolustuksen tukena.” Ja näinhän sen kuuluu ollakin, nimittäin pelotteella me parhaimmillaan estämme koko vastustajan hyökkäystä koskaan toteutumasta. Kyse on siitä, että haluamme elää rauhassa ja turvata suomalaisten turvallisuuden kaikissa tilanteissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

12.48 Antti Kaikkonen kesk: Arvoisa puhemies! Ensin totean, että on arvokasta, että tällä sopimuksella on näin laaja tuki, ja on hienoa, että ulkoasiainvaliokunta onnistui tuon työnsä noin tyylikkäästi tekemään ja eduskunta laajasti sitä näyttää tukevan.

Pöytäkirja PTK 74/2024 vp

Tähän sopimukseen johtanut prosessi todella laitettiin liikkeelle jo kevättälvella 22, itse asiassa vain pari viikkoa, viikkoa kahta, tuon Venäjän aloittaman hyökkäyksen jälkeen. Vierailimme tuolloin valtionjohdon edustajina Washingtonissa, ja sovittiin, että aletaan tiivistää Suomen ja Yhdysvaltain välistä puolustusyhteistyötä. Se sitten tuon kuluneen vuoden aikana johti tämän virallisenkin sopimusneuvottelun alkamiseen DCA-sopimuksesta.

Silloin kevättälvella sovittiin muistakin toimenpiteistä, joilla lähdettiin tässä uudessa tilanteessa vahvistamaan isänmaan turvallisuutta: tehtiin kahdenvälisiä turvallisuussitoumuksia, vahvistettiin yhteistyötä esimerkiksi Ruotsin ja Ison-Britannian kanssa ja monenvälistä yhteistyötä, ja toki sitten iso päätös Nato-jäsenyyden hakemisesta tuolloin keväällä myöskin tehtiin.

No tätä sopimusta on täällä perusteellisesti keskustelussa ja valiokunnassa käyty läpi, ja en mene siihen. En sinänsä odota mitään äkkimuutoksia suomalaisten arkeen tai elämään tai edes sotilaallisia äkkimuutoksia tämän sopimuksen voimaantulon myötä, mutta ajan kanssa todennäköisesti se johtaa siihen, että Yhdysvaltain läsnäolo Suomessa lisääntyy, ainakin puitteet tämä sopimus sille antaa, ja arvioimme, että tämä sitten myöskin pidäkettä ja turvallisuuttamme vahvistaisi. Sopimuksen tekniset yksityiskohdat on saatu nyt sovitettua suomalaiseen lainsäädäntöön aivan järjellisellä tavalla, ja näissä oloissa on perusteltua, että sopimus voimaan saatetaan, ja on merkittävää, että kohta tehtävällä eduskunnan päätöksellä näin myöskin tapahtuu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

12.50 Jussi Saramo vas: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Saatiin tästä mietinnöstä lopputulos, johon itsekin olin siinä määrin tyytyväinen, että sen hyväksyin. Kuten tuossa äskeisessä puheenvuorossa kävin läpi, tämä sopimus olisi voinut olla suuri uhkakin Suomen turvallisuudelle, ja nyt se ei ole. Se on vastuullinen lopputulos, ja kiitin siitä koko valiokuntaa.

Sopimus itsessään ei muutu, ja me olemme pitkään tienneet, että se on hyvin samankaltainen kuin muiden Pohjoismaiden sopimus ja olennaista on se, miten Suomi sitä toteuttaa. Nyt valiokunta on tehnyt ratkaisun, joka on minusta hyvin vastuullinen siinä, miten sitä toteutetaan. Meille ei ole tulossa tänne pysyviä joukkoja tai tukikohtia, niin kuin julkisuudessa jotkut ovat sanoneet. Emme ole nyt rakentamassa jännitteitä tai uhkaa.

Mutta vaikka nyt vähän toistan itseäni, niin koska edustaja Vikman ei ehkä kuunnellut edellistä puheenvuoroani tai sitten olin epäselvä, vielä totean, että vaikka me täällä tulkitaan deterrence-sanan merkitystä, kuinka monitulkintainen se on — ja edustaja Kiljunenkin tässä minusta hyvin sitä totesi — niin minusta ei ole nyt niin kiinnostavaa, mitä se tämän sopimuksen tai mietinnön osalta tarkoittaa. Kiinnostavaa on se linja, jossa olen huomannut, että meillä ja kokoomuksella on valtavan suuri ero: Vasemmistoliitto haluaa rakentaa Suomen turvallisuutta meidän omista lähtökohdistamme. Me emme ole vähentämässä sitä. Ei tietenkään olisi realistista, että Suomen Nato-jäsenyys tai DCA-sopimus muuttaisi Naton pelotetta, ydinasepelotetta ja näitä asioita. Se ei muuta niitä, se ei vie mitään sieltä pois. Mutta me emme ole sitä mieltä, että meidän turvallisuutta lisäisi se, että me ei tehtäisikään tätä Suomen etu edellä vaan Yhdysvaltain valtapoliittisista kuvioista ja pelote-sanan sisältöä korostamalla, sillä, että Suomen rooli olisi Natossa lisätä pelotetta.

Me tiedetään, että — on se totta tai ei — Putinin retoriikassa Murmanskia ja Leningradin aluetta eli siis Pietarin ympäristöä Suomen Nato-jäsenyys uhkaa. Me tiedämme, että me emme ole uhka Venäjälle, mutta me myös tiedämme, että näissä suurvaltapeleissä Ve-

Pöytäkirja PTK 74/2024 vp

näjä ainakin kokee, että jos Yhdysvalloilla on heidän rajansa tuntumassa pelotetta, eli esimerkiksi ydinaseita ja keinoja toimia sillä lailla, että se ei välttämättä olisi Suomen ja Euroopan etu, niin siitä ei kyllä kukaan hyödy. Sen takia ihmettelen, minkä takia halutaan korostaa sitä, että ollaan liittytty ilman ehtoja ja että nämä voivat muuttua. Totta kai, jos tulee akuutti tilanne, niin siinä tilanteessa tämä sopimus lisää meidän kykyä vastaanottaa apua, mutta se, että me nyt jo rupeaisimme katsomaan tätä pelotteen käsitteen kautta, on mielestäni vastuutonta ja se ei ole suomalaisten etu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

12.53 Veijo Niemi ps: Arvoisa herra puhemies! Ulkoasiainvaliokunnan jäsenenä olen todella tyytyväinen tähän keskusteluun. Todella hyvin UaV:n puheenjohtaja Kimmo Kiljunen on nyt jo useampaan kertaan meille täällä salissa kertonut asiat. Meille ei ole tulossa ydinaseita. Meillä ei ole tässä asiassa mitään epäselvää. Edustaja Saramo on myöskin UaV:n jäsenenä. Kuusituntisessa kokouksessa saimme yksimielisen mietinnön tänne eduskuntaan.

Ainoa, mitä tässä nyt ihmettelen, on kahden vasemmiston edustajan lausunnot täällä salissa. Onko heillä ymmärryksessä joku puutos, vai mistä syystä he edelleen esittävät täällä, että tänne tulee ydinaseita ja USA päättää, koska täällä soditaan ja koska ei sodita? Miksi tällaisia puheita, kun siellä on ollut myöskin vasemmiston edustaja ihan kiistatta paikalla ja kaikki hänen ehdottamansa muutokset me ollaan neuvoteltu ja käyty UaV:n kokouksessa? Olisi nyt aivan ehdottoman tärkeätä myöskin vastapuolelle eli USA:lle, että täällä salissa hetken kuluttua äänestettäisiin täysin yksimielisesti tämän DCA-sopimuksen puolesta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

12.54 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Niemelle voisin vastata tällä tavalla, että minulla on se oletus, ottaen huomioon sen keskustelun, mitä valiokunnassa käytiin ja muutenkin, että me tulemme tekemään yksimielisen päätöksen. Yksittäisiä kansanedustajia saattaa olla, jotka katsovat asiaa eri kulmasta, mutta kuten tässä joku sanoi, on erittäin ongelmallista lähteä irtopisteitä keräämään tällaisesta asiasta, joka on kansallisen turvallisuuden kannalta olennainen. Se, missä meidän pitää profiloitua, ei ole olemalla eri mieltä näissä asioissa, vaan, arvoisa puhemies, profiloidumme siinä, että tämä maa on yksimielinen tässä asiassa. Se on se iso juttu tässä, ja se on iso asia.

Haluan myöskin sopua rakentaa tähän pelotekeskusteluun nyt tässä kohdassa. Sovittakoon nyt näin, että korostetaan kuinka tahansa, Suomi on todellakin liittynyt Natoon, ja kokonaisuudessaan tämäkin sopimusjärjestely täydentää Suomen Nato-jäsenyyttä, mutta se nimenomaan ei tee sitä välittömästi, että se täydentäisi Naton pelotetta sinänsä, mutta kyllä varmasti nyt tullaan siihen kompromissiin, että se täydentää Naton deterrenceä. Nyt meillä on tässä vähän erilaisia sanoja käytetty tästä deterrencestä. Jotkut meistä ovat taipuvaisempia ymmärtämään sen pidäkkeeksi enemmän kuin pelotteeksi, mutta tämä me voidaan, arvoisa puhemies, varmaan sopia joskus myöhemmin yhdessä.

Hienoa, että me voidaan yhteisesti tästäkin keskustella, eikä niin, mutta yksimielisiähän me olemme tästä fundamentista. Pidetään se mielessä.

Pöytäkirja PTK 74/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

12.56 Minja Koskela vas: Arvoisa puhemies! Itse pidän tärkeänä sitä, että turvallisuuspoliittisessa keskustelussa vallitsee jonkinasteinen konsensus. Se on hyvä ja tärkeä asia, ja on hyvä, että tämä mietintö on yksimielinen, ja itsekin sitä kannatan. [Kimmo Kiljunen: No niin!] Sitten samaan aikaan pidän kuitenkin hieman erikoisena sitä, että kun me puhutaan turvallisuuspoliittisista kysymyksistä, niin jos silloin esittää kritiikkiä näitä kysymyksiä tai prosesseja kohtaan, se tulkitaan aika äkkiväärästi hyvin usein. Olen pitänyt täällä itse viime viikolla kriittisen puheenvuoron tästä prosessista lakivaliokunnan jäsenenä, koska koin, että meillä oli liian vähän aikaa asiantuntijakuulemisille, [Kimmo Kiljunen: Se on totta!] mitä pidin suhteessa tähän kysymykseen liittyen Suomen suvereniteettiin ja tähän tuomiovallasta luopumiseen sellaisena, että sille olisi pitänyt olla enemmän aikaa. Tämä on se kysymys, mitä itse olen nostanut esiin.

Edustaja Niemelle, jonka puheenvuoron tulkitsin täällä kritiikiksi näitä lausumaesityksiä kohtaan ja erityisesti tätä ensimmäistä kohtaan, haluaisin nyt osoittaa, mistä tässä puhutaan: Tässä puhutaan ydinenergialaista. Tässä sanotaan, että ”eduskunta edellyttää, että Suomi pitää voimassa ydinräjähteiden maahantuonnin hallussapidon ja käytön kieltävän ydinenergialain ja rikoslain sääntelyn.” Tästä tässä on kyse. Se ei liity nyt suoraan siihen mietintöön, mutta koska me puhumme tässä turvallisuuspoliittisista kysymyksistä, jotka liittyvät myöskin ydinaseisiin, niin tämä on se kysymys, mitä tässä halutaan alleviivata, että meillä on voimassa oleva ydinenergialaki, ja sellaisena sen tulee myös säilyä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

12.58 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Kokoomuksen lähtökohtana on Suomen turvallisuus kaikissa tilanteissa ja suomalaisten turvallisuudesta huolehtiminen kaikissa tilanteissa. DCA-sopimus yhdessä Nato-jäsenyyden kanssa vahvistaa Suomen turvallisuutta ja Pohjois-Euroopan vakautta sekä asemoi Suomen entistä tiiviimmin osaksi eurooppalaista ja transatlanttista turvallisuusyhteisöä.

Täytyy sanoa, että tämä DCA-sopimuksen neuvottelu ja lopulta ratifiointi täällä eduskunnassa on ollut hyvin pitkä prosessi lähtien jo edellisen hallituksen ajalta. Aikaa tässä on ollut, ja ainakin ulkoasiainvaliokunta on pidetty erittäin hyvin ajan tasalla ja tietoisena jo sieltä neuvottelun ajalta, neuvottelun vaiheista lähtien, eli ainakaan meidän valiokunnan osalta ei ole minkäänlaista huomauttamista kiireestä tai siitä, että emme olisi olleet kaiken tarpeellisen tiedon äärellä. Tästä ei ole mitään huomauttamista tai epäselvyyttä, päinvastoin aikaa on meillä ollut ja olemme olleet hyvin siinä prosessin kuluessa mukana.

Arvoisa puhemies! Suomi ylläpitää omaa uskottavaa puolustuskykyä osana Naton puolustusta, ja Suomi on linjannut, ettei se aseta mitään ennakkoehtoja Nato-jäsenyydelle. Se on tärkeä periaate osana Suomen Nato-jäsenyyttä. Kun täällä keskusteltiin sanasta ”pelote”, niin vaikka se pelote voi kuulostaa pelottavalta, kysehän kuitenkin on siitä, että me haluamme luoda niin uskottavan pidäkkeen, ennaltaehkäisevän pelotteen, että Suomea ei kenenkään aseellisesta kannata uhata ja että saamme elää rauhassa. Siitä pelote-sanassa on kyse, ja siksi se esiintyy niin selvästi tässä hallituksen esityksessä kuin myös siellä valiokunnan yksimielisessä mietinnössä. Sillä pelotteella nimittäin pyritään estämään se vastustajan hyökkäys jo ennalta, niin että sitä pelotetta ei kannata edes koetella.

Pöytäkirja PTK 74/2024 vp

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä HE 58/2024 vp tarkoitetun sopimuksen. Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 58/2024 vp sisältyvät 1.—11. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Keskustelussa edustaja Anna Kontula on ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään eikä sopimusta hyväksytä. Ehdotusta ei ole kannatettu, joten se raukeaa. Keskustelun kuluessa on niin ikään tehty kolme kannatettua lausumaehdotusta, joten asiasta on äänestettävä. Äänestykset tapahtuvat tässä täysistunnossa tauon jälkeen. Istunto ja asian käsittely keskeytetään ja istuntoa jatketaan kello 13.15.

Täysistunto keskeytettiin kello 13.01.

Täysistuntoa jatkettiin kello 13.15.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan kello 13.01 keskeytettyä istuntoa ja päiväjärjestyksen 3. asian käsittelyä. Keskustelussa edustaja Minja Koskela on edustaja Timo Furuholmin kannattamana tehnyt kolme lausumaehdotusta, jotka on monistettuna jaettu edustajille (Pöytäkirjan liite 3A). — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Mietintö ”jaa”, Minja Koskelan ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 168, ei 9; poissa 22 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Minja Koskelan ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 169, ei 9; poissa 21 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Minja Koskelan ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 169, ei 9; poissa 21 (äänestys 6). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain sekä kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 26/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 13/2024 vp

Pöytäkirja PTK 74/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu, edustaja Räsänen, Hanna, olkaa hyvä.

Keskustelu

13.17 **Hanna Räsänen kesk:** Arvoisa puhemies! Koska ensimmäisessä käsittelyssä muutosesitykset, mitä teimme tämän lain sisältöön, eivät menneet läpi, esitän koko lain hylkäämistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Werning, olkaa hyvä.

13.17 **Paula Werning sd:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Räsäsen napakkaan puheen-
vuoroon on helppo yhtyä, ja näin ollen kannatan edustaja Räsäsen tekemää esitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Meriluoto, olkaa hyvä.

13.18 **Laura Meriluoto vas:** Arvoisa puhemies! Samaa olin sanomassa, eli kannatan tätä hylkäysehdotusta. [Perussuomalaisten ryhmästä: Keskusta on tukevasti vasemmalla!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

13.18 **Jenni Pitko vihr:** Arvoisa puhemies! Kannatan hylkäysehdotusta. [Sebastian Tynkkynen: Keskusta vasemmiston kerkassa! — Välihuutoja]

Keskustelu päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Keskustelussa edustaja Hanna Räsänen on edustaja Paula Werningin kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään. — Selonteko ruotsiksi, olkaa hyvä.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 99, ei 79; poissa 21 (äänestys 7).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 26/2024 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 74/2024 vp

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asevelvollisuuslain 32 ja 48 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 66/2024 vp

Valiokunnan mietintö PuVM 2/2024 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 66/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

6. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 9.7.2024 klo 12. Täysistunto lopetettiin klo 13.21.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Antti Pelttari